

Vaccinatie tegen HPV

Nr. 2019/09, Den Haag, 19 juni 2019

Samenvatting

Gezondheidsraad

Sinds 2010 krijgen meisjes vanuit het Rijks-vaccinatieprogramma vaccinatie aangeboden tegen het humaan papillomavirus (HPV), het virus dat baarmoederhalskanker veroorzaakt. Inmiddels is duidelijk dat HPV ook een rol speelt bij andere aandoeningen, zowel bij mannen als vrouwen. Bovendien is nu bijna tien jaar ervaring opgedaan met deze vaccinatie en is er een derde vaccin beschikbaar gekomen. Daarom adviseert de Gezondheidsraad op verzoek van het ministerie van VWS opnieuw over vaccinatie tegen HPV.

Ziektelast is aanzienlijk

HPV-infecties komen vaak voor – ongeveer 80% van de bevolking maakt ooit een infectie door. In de meeste gevallen gaat de infectie vanzelf over en

verloopt de infectie zonder symptomen. Soms leidt een infectie tot kanker en dat zorgt voor een aanzienlijke ziektelast. Baarmoederhalskanker wordt vrijwel altijd veroorzaakt door een HPV-infectie. Ook bij anuskanker en vagina-kanker is er in een groot deel van de gevallen sprake van een HPV-infectie. Verder is er een verband tussen HPV en vulvakanker, penis-kanker en kanker in de mond- en keelholte, maar bij deze ziekten spelen naast HPV ook andere factoren een rol. Zo zijn roken en alcoholgebruik een belangrijke oorzaak van mond- en keelkanker.

Tot slot kan HPV leiden tot genitale wratten. Deze komen wel vaak voor, maar zijn niet ernstig.

Vaccins werken goed

Er zijn drie vaccins beschikbaar tegen HPV, die alle drie voldoende werkzaam en effectief zijn. Ze beschermen tegen respectievelijk twee, vier en negen HPV-types. Er is veel onderzoek waaruit blijkt dat alle vaccins goed en langdurig werken: ze wekken een sterke immuunrespons op (het lichaam maakt antistoffen tegen het virus) en verminderen HPV-infecties en voorstadia van baarmoederhalskanker met 80 tot 100%. Het is nog te vroeg om met zekerheid te kunnen zeggen in hoeverre zich dit ook vertaalt in een daling van het aantal kankergevallen; wel lijkt het erop dat gevaccineerde vrouwen minder vaak baarmoederhalskanker krijgen. Er zijn sterke aanwijzingen dat vaccinatie leidt tot groeps-bescherming, waardoor HPV-infecties ook minder voorkomen onder niet-gevaccineerden.

HPV-vaccinatie is veilig

HPV-vaccinatie is veilig voor zowel meisjes als jongens. HPV-vaccinatie kan leiden tot pijn en roodheid op de plek van vaccinatie, maar deze

Aantal nieuwe ziekte- en sterfgevallen per jaar aan kankersoorten waarbij HPV een rol speelt

Aandoening	Aantal nieuwe patiënten per jaar (bij benadering)	Aantal sterfgevallen per jaar (bij benadering)
Baarmoederhalskanker	800	200
Anuskanker	200-300	60
Vaginakanker	60	20
Vulvakanker	300-400	100
Peniskanker	160	30
Kanker in mond- en keelholte	1.600-1.800	600

gaan vanzelf weer over. Uit onderzoek blijkt dat er geen verband bestaat tussen vaccinatie tegen HPV en aandoeningen als chronische vermoeidheid, migraine en auto-immuunziekten.

Nut weegt op tegen risico

De commissie vindt HPV-vaccinatie aanvaardbaar, omdat de gezondheidswinst die erdoor bereikt wordt opweegt tegen de last die de gevaccineerde ervan ondervindt: de vaccinatie werkt goed en geeft weinig bijwerkingen.

Kosteneffectiviteit is gunstig

Vaccinatie van alleen meisjes of van zowel meisjes en jongens (sekseneutrale vaccinatie) heeft een kosteneffectiviteitsratio die onder de € 20.000 per gewonnen levensjaar in goede gezondheid (QALY) ligt. Dit is een maat die vaak wordt gebruikt om te beoordelen of preventieve maatregelen kosteneffectief zijn. Ook vaccinatie van meisjes en vrouwen tot 25 jaar heeft een kosteneffectiviteitsratio die onder € 20.000 per QALY ligt. Of dat ook geldt voor sekseneutrale

vaccinatie van deze leeftijdsgroep valt door gebrek aan gegevens niet te zeggen.

Advies: vaccinatie van meisjes en jongens en aanvullend programma

De commissie adviseert de vaccinatie tegen HPV in het Rijksvaccinatieprogramma te houden. Naast meisjes zouden ook jongens de vaccinatie moeten krijgen. Ook bij hen biedt vaccinatie bescherming tegen verschillende vormen van kanker. Bovendien biedt vaccinatie groepsbescherming: niet alleen degene die gevaccineerd wordt, is beschermd, maar ook niet-gevaccineerden profiteren mee. De commissie adviseert de vaccinatie te geven op een leeftijd die zo dicht mogelijk tegen 9 jaar aanligt, zodat kinderen in een zo vroeg mogelijk stadium beschermd worden en de effectiviteit het grootst is. De huidige vaccinatieleeftijd van 13 jaar is destijds gekozen, omdat onzekerheid bestond over de duur van de bescherming. Inmiddels is duidelijk dat die lang genoeg is. Daarnaast adviseert de commissie een aanvullend vaccinatieprogramma op te zetten voor

mensen tot en met 26 jaar. Dit geldt voor jongens en mannen die tot nog toe buiten het programma vielen en voor meisjes en vrouwen die eerder afzagen van vaccinatie. Er is veel gezondheidswinst te halen als zij zich alsnog laten vaccineren en ook voor deze groep is vaccinatie veilig. De commissie beveelt aan dit aanvullende programma na vijf jaar te evalueren.

De commissie kan geen voorkeur uitspreken voor een van de drie vaccins. Daarvoor is modelleringsonderzoek nodig. Zij adviseert ondertussen door te gaan met vaccinatie.

De commissie beveelt aan maatregelen te nemen om de lage opkomst bij de HPV-vaccinatie in Nederland te verbeteren. In het buitenland zijn daarmee goede resultaten geboekt. Onderzocht zou moeten worden wat in Nederland het beste werkt.

De Gezondheidsraad, ingesteld in 1902, is een adviesorgaan met als taak de regering en het parlement 'voor te lichten over de stand der wetenschap ten aanzien van vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid en het gezondheids(zorg)onderzoek' (art. 22 Gezondheidswet).

De Gezondheidsraad ontvangt de meeste adviesvragen van de bewindslieden van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; Infrastructuur en Waterstaat; Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De raad kan ook op eigen initiatief adviezen uitbrengen, en ontwikkelingen of trends signaleren die van belang zijn voor het overheidsbeleid.

De adviezen van de Gezondheidsraad zijn openbaar en worden als regel opgesteld door multidisciplinaire commissies van – op persoonlijke titel benoemde – Nederlandse en soms buitenlandse deskundigen.

U kunt dit document downloaden van www.gezondheidsraad.nl.

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:

Gezondheidsraad. Vaccinatie tegen HPV.

Den Haag: Gezondheidsraad, 2019; publicatienr. 2019/09.

Auteursrecht voorbehouden

